

ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА УРОКАХ ФІЗИКИ

Шляхи розвитку освіти в Україні, що визначені Національною доктриною розвитку освіти, передбачають її ґрунтовне реформування в напрямку впровадження в освітню практику тенденцій пошуку нових підходів до навчання, розвитку і виховання дітей, реалізації інноваційних напрямків у діяльності. Розв'язати цю проблему можна за умови, якщо навчально-виховний процес в загальноосвітній школі буде спрямовано на розвиток активності, самостійності, компетентних можливостей кожного старшокласника. Тому проектна діяльність у загальноосвітньому навчальному закладі – вимога часу, спрямована на забезпечення адекватності навчально-виховного процесу та його результатів до сучасних вимог суспільства.

Проектна діяльність – одна з найперспективніших складових освітнього процесу, тому що створює умови творчого саморозвитку та самореалізації учасників навчально-виховного процесу, формує всі необхідні життєві компетенції, самостійне здобування знань. Їх систематизація, можливість орієнтуватися в інформаційному просторі, бачити проблему і приймати рішення відбуваються саме через метод проекту.

Інтерпретація сучасних вчених проектної діяльності неоднозначна. Так, проектна діяльність розглядається як: прогнозування (Б.С. Гершунський, В.І. Загвязінський, Л.М. Зеленіна та ін.); покрокове планування (В.П. Беспалько, Т.О. Стефановська та ін.); індивідуальне уявлення педагога про власну майбутню діяльність (В.В. Краєвський, І.Я. Лернер та ін.); впровадження новітніх форм спільності учасників освітнього процесу, нового змісту і технологій освіти, способів і технологій педагогічної діяльності та мислення (Н.Б. Крилова, В.І. Слободчиков, Т.О. Піроженко та ін.); розвиток творчої діяльності, спрямованої на розробку та реалізацію освітніх проектів як комплексів інноваційних ідей (Н.Б. Борисова, Н.В. Кузьміна та ін.).

З точки зору учня (вихованця), навчальний проект – це можливість щось виконати в групі чи самотійно, максимально використовуючи свої можливості. Це діяльність, яка дає змогу виявити себе, випробувати свої сили, докласти свої знання, принести реальну користь, публічно показавши результат. Виконання проекту – це діяльність, спрямована на розв’язання значущої проблеми, зазвичай сформульованої самим учнем (або учнями). Результат такої діяльності має практичний характер та важливе прикладне значення.

З точки зору педагога, проектна діяльність – це освітня технологія, націлена на здобуття учнями знань у тісному зв’язку з реальною життєвою практикою, формування в них специфічних умінь та навичок завдяки системній організації проблемно-орієнтованого навчального пошуку, це засіб розвитку, навчання і виховання, що дозволяє розвивати і формувати в учнів специфічні вміння, а саме:

- планувати свою роботу, попередньо прораховуючи можливі результати;
- використовувати велику кількість джерел інформації, виокремлювати та засвоювати необхідні знання з інформаційного поля;
- самотійно збирати, систематизувати і накопичувати матеріал;
- проводити дослідження (аналіз, синтез, висування гіпотези, деталізація та узагальнення);
- співставляти факти, аргументувати свою думку;
- приймати рішення;
- установлювати соціальні контакти (розподіляти обов'язки, взаємодіяти один з одним);
- створювати "кінцевий продукт" - матеріальний носій проектної діяльності (доповідь, реферат, фільм, журнал, сценарій);
- презентувати створене перед аудиторією;
- оцінювати себе та інших (здійснювати самоаналіз успішності та результативності вирішення проблеми проекту).

У науковій педагогічній літературі існує ціла низка обов’язкових вимог до сучасного визначення проекту, а саме:

- наявність освітньої проблеми, складність і актуальність якої відповідає навчальним запитам і життєвим потребам учнів (вихованців);
- дослідницький характер пошуку шляхів вирішення проблеми;
- структурування діяльності відповідно до класичних етапів проектування;
- моделювання умов для виявлення учнями навчальної проблеми;
- самодіяльний характер творчої діяльності учнів;
- практичне або теоретичне значення результату діяльності і готовність до впровадження;
- педагогічна цінність діяльності (які нові знання та навички здобули учні в процесі здійснення проекту).

Проекти доцільно розрізняти за такими параметрами:

1. За характером домінуючої діяльності:

- *дослідницький проект*, який включає обґрунтування актуальності обраної теми; визначення мети, завдань дослідження, гіпотези з наступною її перевіркою, аналіз отриманих результатів; використання таких дослідницьких методів, як лабораторний експеримент, моделювання, соціологічне опитування та інші;

- *інформаційний проект*, спрямований на збирання інформації про певний об'єкт, явище з метою аналізу, узагальнення і представлення її широкій аудиторії. Результатом такого проекту може бути публікація в ЗМІ, зокрема в Інтернеті;

- *творчий проект*, який передбачає максимально вільний і нетрадиційний підхід до оформлення результатів. Це можуть бути альманахи, театральні виступи, витвори образотворчого або декоративно-вжиткового мистецтва, відеофільми;

- *рольовий (ігровий) проект*. У ньому проектанти беруть на себе ролі літературних або історичних персонажів. Результат проекту залишається відкритим до самого закінчення;

- *практично орієнтований проект*, націлений на соціальні інтереси самих учасників проекту або зовнішнього замовника. Результат заздалегідь визначений і може бути використаний у житті класу, школи, міста, держави. Результатом може бути наочний посібник для навчального кабінету, будинки для птахів і под.

2. За предметно-змістовими ознаками:

- монопроект у рамках однієї галузі знань;

- міжпредметний проект (на суміжжі різних галузей знань).

3. За кількістю учасників (індивідуальний, парний, груповий, колективний, масовий).

4. За тривалістю в часі:

- міні-проект (на 1 урок);
- короткотерміновий (до 1 місяця);
- довгостроковий (семестр, навчальний рік).

Кінцевий результат проектної діяльності вихованців може бути представлений у вигляді: Web-сайту; аналізу даних соціологічного опитування; бізнес-плану; відеофільму; відеокліпів; електронної газети; колекції; моделі; пакету рекомендацій; листа в ...; рекламного проспекту; статті; сценарію; казки; колективної творчої роботи (витвору декоративно-прикладного мистецтва та ін.).